

Asia: VN/15619/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi liikuntalain muuttamisesta.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Akatemia kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavan liikuntalain tavoitteita, määritelmiä, valtion ja alueellista liikuntaneuvostoa, muutoksenhakua ja valtionapuviranomaista koskevia säännöksiä. Ehdotuksen tarkoitus ja tavoitteet ovat Suomen Akatemian näkökulmasta perusteltuja ja kannatettavia. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, Akatemia vastaa nykyään liikuntalaissa tarkoitettujen liikuntatieteellisten avustusten hakuilmoituksista ja hakuneuvonnasta yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa, jonka hallinnonalalla Akatemia toimii. Lisäksi Akatemia toteuttaa liikuntatieteellisiä avustuksia koskevien hakemusten tieteellisen kansainvälisen vertaisarvioinnin.

Nykyisen liikuntalain säännöksen (15 §) nojalla valtionapuviranomainen lain 14 §:ssä tarkoitettujen muiden liikuntaa edistäviin tarkoituksiin myönnettävien valtionavustusten, kuten liikuntatieteellisten avustusten, osalta on opetus- ja kulttuuriministeriö. Ehdotetun lakimuutoksen myötä Akatemia voisi jatkossa toimia opetus- ja kulttuuriministeriön erillisellä päätöksellä valtionapuviranomaisena liikuntatieteellisten avustusten myöntämisessä eli tehdä myös valtionavustuspäätökset.

Muutoksen tarkoituksena on selkeyttää ja tehostaa avustusten hakua, myöntöä ja arviointiprosessia, mitä Akatemia pitää kannatettavana. Akatemia kuitenkin kiinnittää huomiota ehdotuksen mukaisen toimivaltanormin tulkintaan. Lakiehdotuksen (15 §) mukaan Suomen Akatemia voi toimia valtionapuviranomaisena liikuntatieteellisten avustusten myöntämisessä. Toimivallan jaosta valtionapuviranomaisten välillä voidaan tarkemmin säätää valtioneuvoston asetuksella.

Esityksestä ei ilmene, että toimivallan jaosta olisi tarkoitus säätää tässä yhteydessä tarkemmin asetuksella. Ehdotuksessa ei myöskään täsmennetä sitä, miten ja milloin Akatemia voisi saada toimivallan avustusten myöntöä varten, vaan esitysluonnoksen perustelujen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö tekisi asiassa erillisen päätöksen. Perusteluissa todetaan myös, että Akatemia voisi jatkossa toimia itsenäisenä valtionapuviranomaisena liikuntatieteellisten avustusten myöntämisessä, mikäli ministeriö katsoo tämän tarpeelliseksi. Myös kyseinen maininta ministeriön tekemästä tarpeellisuusharkinnasta jää esitysluonnoksesta avoimeksi. Ottaen huomioon, että valtionavustusprosessi eri vaiheineen vaatii huolellista suunnittelua ja varautumista, Akatemia pitää tärkeänä, että toimivaltaa koskevat säännökset olisivat selkeitä ja että työnjako ja tehtävät valtionavustuspäätöksissä ovat selkeät.

Lisäksi Akatemia kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksen perusteluissa viitataan Suomen Akatemiasta annetun lain 2 §:n 3 kohtaan, jonka mukaan Akatemian tehtävänä on ”suorittaa muut asiantuntijatehtävät, joista säädetään valtioneuvoston asetuksella tai jotka opetus- ja kulttuuriministeriö sille antaa.” Ehdotuksesta jää epäselväksi, olisiko valtionapuviranomaisena toimiminen kyseisessä laissa tarkoitettu asiantuntijatehtävä. Akatemia kiinnittää huomiota tähän seikkaan, koska Suomen Akatemiasta annetun lain Akatemian tehtäviä koskeva säännös (2 §) erottelee rahoitustoiminnan (1 kohta) ja asiantuntijatehtävät (2 ja 3 kohta). Avustusten myöntäminen on Akatemian näkökulmasta rahoitustoimintaa, mutta nyt kyseessä olevien avustusten myöntöä koskeva toimivalta perustuisi ministeriön erilliseen päätökseen.

Akatemia kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksen mukaan ehdotetuilla muutoksilla voidaan katsoa olevan vain vähäisiä vaikutuksia viranomaisten toimintaan, Suomen Akatemian toimiessa jo nykyisin osana liikuntatieteellisten avustusten myöntämisprosessia. On kuitenkin tarpeen huomioida se, että Akatemian tehtävät tulevat lisääntymään ehdotetun muutoksen myötä, koska nykyisessä tilanteessa Akatemia on vastannut liikuntalaissa tarkoitettujen avustusten osalta vain osasta kyseistä valtionavustusprosessia eli avustusten hakuilmoituksista ja hakuneuvonnasta yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa sekä itsenäisesti kyseisiä avustuksia koskevien hakemusten tieteellisestä arvioinnista. Opetus- ja kulttuuriministeriö on korvannut Akatemialle kyseisistä tehtävistä aiheutuneet kustannukset. Valtionavustusprosessin siirtyminen kokonaan Akatemialle merkitsee tässä rahoitusmuodossa viraston työmäärän merkittävää lisääntymistä liittyen päätöksentekoon sekä rahoitettujen hankkeiden hallinointiin (maksatuspyynnöt, muutoshakemukset, raportointi). Laadukkaan toiminnan turvaamiseksi Akatemia pitää siten välttämättömänä, että liikuntatieteellisten avustusten myöntämisprosessin työmäärän lisääntyminen ja siitä johtuvat kustannukset otetaan huomioon Akatemialle myönnettävässä toimintamäärärahasa.

Maijala Riitta
Suomen Akatemia

Rinnankoski-Tuikka Rita
Suomen Akatemia